

Evropa bez bariér

Při komplexním hodnocení českého předsednictva v Radě Evropské unie nesmíme zapomínat na jeho aktivující podněty dovnitř české společnosti jenž vzbudili zájem o celoevropské témata. Jedním z nich je i omílané rčení „Evropa bez bariér“. Pracovní trh, volný pohyb zboží a služeb jsou ekonomicky silné témata jistě národní hrdost a pocit ukřivdění a vytěšňování v evropském prostoru, nepostihují ale komplexnost bariér. Léta jsme si je budovaly v nás, kolem nás, i vůči jiným, vstup do EU jsme začali brát jako problém ne jako příležitost. Rada pro mezinárodní vztahy (řídí ji Jiřina Dienstbierová, manželka senátora Jiřího Dienstbiera) se rozhodla jestvující, či pomyslné, bariéry předložit jako téma studentům 10 vysokých výtvarných škol v České republice a požádala je aby formou plakátu spodobili svojí vízy bariér. A 186 studentů vyjevilo svojí výtvarnou imaginaci bariér politických, sociálních, etnických, ekonomických a přes jejich vizualizaci je přesunuli z abstraktního jurisdikálního pojmu do výtvarných struktur jenž aktivují obě mozkové hemisféry čímž se téma říze racionální stává emočním prožitkem.

Slovo „plakát“ (angl. poster) bylo poprvé použito v Anglii v roce 1838 a označovalo list papíru s textem a ilustraci. Plakáty byly vyvěšované na veřejných místech a sloužili jako oznámí nebo reklama. Postupující čas měnil design plakátu a jeho původní užitkové poslání se začalo veřejnosti vnucovat s posláním komerčním, reklamním nebo politickým. Vývoj tisku, vynález litografie umožňující současně tisknout obraz i písmo, přivodil veliké pestrobarevné plakáty na jejichž designu se začínají podílet i akademický vzdělaní malíři. Plakáty Henri de Toulouse-Lautreca, Alfonse Muchu, Gustava Klimta, Oscar Kokoschky, Egon Schieleho, Maxe Švabinského prezentují převládající umělecké směry dané doby, včetně plakátu. Pravděpodobně i kvůli tomu, že plakát musí být vždy lehce srozumitelný a „čitelný“, je plakátová tvorba považována za umění pomíjivé a méněcenné i když např. v čase vojnových konfliktů je plakát s patriotickým tématem velice žádán, rovněž tak volající po plnění pětiletého plánu, nebo porážce kapitalizmu.

Slovo plakát (poster) se během času přemístil z umělecké sféry i do vědy a dnes na větších vědeckých konferencích je tzv. „plakátové sdělení“, zvláštní kategorii vědeckého sdělení kde na ploše, obvykle 1x1 m, vědec prezentuje výsledky výzkumu slovem i obrazem, v souladu z plakátovou tradici.

Zaslané studentské práce spodobující Evropu bez barrier posuzovala porota ve složení Stanislav Stankoci, Boris Jirků, Václav Kučera, Jan Kolář, Irena Moozová, Jiří Sopko a za vítězku nominovala Jaroslavu Homolovou z Grafického designu Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, spojenou s finanční odměnou 40 tisíc Kč. Překvapující i další ceny, od 2. po 5. místo obdrželi Renáta Hovorková, Eva Králíková, Jana Macurová, Radek Petřík a zvláštní cenu Barbora Rozložníková, ze stejné školy čímž se UTB ve Zlíně stalá nejúspěšnější výtvarnou školou. Fakulta multimediálních komunikací je mladá, její historií je teprve sedm let a přece...podívejte se do katalogů Ateliéru reklamní fotografie, nebo Studia grafického designu, prezentující bakalářské a magisterské práce studentů z roku 2008, nebo katalogu Galerie UH2, a souhlasíte s rozhodnutím poroty. Lehkost, hravost, barevnost a kreativita v každém počínu, jakoby reflexe funkcionalistické architektury, kulturně-historické tradice města Zlína. Platón věděl, že "prostředí je určující element pro myšlení a konání lidí."

Dalšími odměněnými byli 3 studenti z Ústavu umění a designu ZČU v Plzni, i a po jednom z Fakulty výtvarných umění VUT v Brně, Fakulty umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem a Fakulty umění Ostravské univerzity. Ceny byly studentům slavnostně předány Alexandrem Vondrou, Jiřím Dienstbierem za účasti tehdejšího předsedy vlády Mirka Topolánka 5. 2. 2009 v budově parlamentu ČR. Vernisáž výstavy studentských plakátů byla 18.3.2009 ve výstavných prostorech DOX a otevřel ji bývalí ministr kultury V. Jedlička. Z DOX se výstava přemístila do Poslanecké sněmovny a dále se přesouvala do Mladé Boleslavi, Brna, Litoměřic, Karlových Varů, Českých Budějovic a do Bruselu. Její putování skončí ve švédském Stockholmu, kde převezmou od ČR předsednictví Švédové.

Katalog plakátu projektu Evropa bez bariér, jenž je ke stažení na: www.rmv.cz/docs/katalog09.pdf, představuje široké spektrum politického plakátu zpracovaný širokou škálou výtvarných stylů a technik, od malby přes koláž, počítačovou grafiku až po fotografii. Nejfrekventovanější ikonou jsou znaky Evropské Unie, žluté hvězdy, jenž v metamorfózách tvaru a aplikaci navigují diváka k cílovému objektu, i když téměř každý plakát obsahuje zadání „Evropa bez bariér“ v různých jazycích.

Studenti vyslali poselství v naději že aktivuje divákův postoj k EU jako celku a jednotlivostem prezentovaným zde jako bariéry. Přejme si se studenty aby jestvující bariéry nebyly pro nás problém, ale šance.

Michal Giboda, předseda občanského sdružení *Dialog vědy s uměním*.